

Delnicam brez vrednosti se zdaj lahko odpovemo

Smetarski račun Namesto da plačujemo stroške za vodenje trgovalnega računa, na katerem so ničvredne delnice, jih odložimo na račun pri KDD

ANDREJ MOTL

Delničarji morajo za vodenje trgovalnega računa plačati borznim hišam približno 15 evrov na leto, tudi če so njihove delnice brez vrednosti. Možnost, da se temu strošku izognejo, so dobili z uvedbo računa za opustitev vrednostnih papirjev.

Preden je Centralna klirinško depozitna družba (KDD) novembra uvedla tako imenovani opustitveni račun, so delničarji svoj trgovalni račun lahko zaprli le, če so pred tem prodali vse delnice. To pa je bilo pri delnicah podjetij, ki so izgubile vso vrednost, nemogoče, saj zanje trg ne obstaja. Zdaj lahko posameznik delnice prenese na opustitveni račun pri KDD, nato pa svoj trgovalni račun brez težav zapre. Za opustitev delnic mora imetnik računa pri članu KDD, ki vodi njegov trgovalni račun, podpisati nalog za prenos vrednostnih papirjev v breme svojega računa in dobro računa za opustitev.

Delnice lahko v prvih dveh letih po prenosu znova brezplačno prevzame samo njihov izdajatelj, po tem obdobju pa tudi drugi interesi. »Opustitev vrednostnih papirjev pomeni nepreklicno in trajno odpoved tem vrednostnim papirjem in vsem pravicam, ki izhajajo iz njih. Opustitev se lahko nanaša na vrednostne papirje, ki so v celoti vplačani in prosti slehernih pravic tretjih ali drugih pravnih bremen,« povzemajo v KDD septembra objavljena pravila poslovanja družbe (Ur. l. 69/2012). V pravilih je podrobneje navedeno, da lahko v dveh do petih letih opuščene vrednostne papirje neodplačno pridobi vsak, ki to želi, razen posameznik, ki jih je opustil, po petih letih pa tudi on.

Poleg tega lahko posameznik delnice opusti le, če na računu za opustitev ni že več kot pet odstotkov delnic nekega izdajatelja. Primer: lastnik delnic podjetja A, ki je izdalo 1000 delnic, lahko na opustitveni račun prenese pet delnic tega podjetja samo, če tega pred njim ni storilo že toliko preostalih lastnikov

delnic, da na smetarskem računu ni že 50 delnic podjetja A. Po besedah Matjaža Titana, svetovalca uprave KDD, je bila ta omejitev potrebna, ker če bi bil na tem računu pomemben delež delnic nekega podjetja, bi po zakonu o trgu finančnih instrumentov to povzročilo številne zaplete. Pri tem dodaja, da se bo s prevzemom opuščenih delnic račun tudi praznil, tako da bodo sčasoma možne nove opustitve.

Pomisli

Iskanje rešitev za male delničarje Kristjan Verbič iz Vseslovenskega združenja malih delničarjev (VZMD) podpira, a ima pri uvedbi novega računa tudi več pomislov.

Kljub omejitvam bi lahko po njegovem mnenju opuščanje delnic istega izdajatelja sčasoma vodilo v razvojenitev lastniškega deleža obstoječih manjšinskih delničarjev, kar bi večinskimi delničarjem potencialno omogočilo obvladovanje družbe. Meni tudi, da bi se lahko celo izpolnili pogoji za iztisnitev malih delničarjev. Po drugi strani pa omejitev opustitve na največ pet odstotkov delnic istega izdajatelja po njegovem mnenju pomeni tudi to, da se za lastnike, ki bi delnice želeli opustiti po zapolnitvi teh kvot, ni nič spremenilo.

Prenos delnic na opustitveni račun pomeni nepreklicno in trajno odpoved vsem pravicam, ki iz njih izhajajo. Verbič meni, da bodo lahko zaradi tega posamezni delničarji sčasoma oškodovani, saj možnosti, da bi delnice v prihodnosti lahko prodali, pogosto ni mogoče povsem izključiti. Pravi, da je rešitev za takšne delnice včasih paketna prodaja večjih količin delnic posamezne družbe na podlagi delničarskega sporazuma.

Podobnosti z zemljišči

Uvedbo računa za opustitev delnic Verbič delno pripisuje večjim pritiskom delničarjev, ki so v času zaostrenih razmer bolj občutljivi za vse vrste stroškov, ki bi se jim potencialno lahko izognili. Prejšnja leta so zaradi domnevno prevelikih

stroškov vodenja trgovalnih računov na borzne hiše in KDD leteli številni očitki. Verbič meni, da bi bila prava rešitev za delničarje, če bi jim KDD omogočil prenos delnic iz trgovalnega nazaj na registrski račun, kjer se stroški vodenja ne smejo zaračunavati.

Titan po drugi strani poudarja, da so za vrednostne papirje, ki imajo neko vrednost, določeni stroški vodenja trgovalnega računa upravičeni, saj ta sredstva omogočajo poslovanje v pravno varnem okolju. Spremembe je bilo po njegovih besedah tako treba izvesti zgolj pri lastništvu vrednostnih papirjev z zanemarljivo ali nikakršno vrednostjo, ki lastniku prinašajo zgolj stroške. Pred vzpostavitvijo opustitvenega računa so bile po njegovih besedah pri nas potrebne tudi spremembe zakonske ureditve, saj je na področju nematerializiranih vrednostnih papirjev zakonodaja pred tem izhajala iz zgrešene analogije z lastništvom zemljišč, zaradi česar se jim ni bilo mogoče odpovedati.

Za zdaj malo zanimanja

Večjega zanimanja za opustitev vrednostnih papirjev pri Gorenjski borznoposredniški družbi (GBD) in pri družbi Alta še ne opažajo. Da se nova možnost med delničarji vsaj za zdaj ni prijela, nakazujejo tudi podatki KDD, po katerih je bilo novembra na račun za opustitev opravljenih zgolj šest prenosov. Vzrok za to je, da mali delničarji te možnosti še ne poznajo dovolj, pravijo v Altu in pri informiranju javnosti upajo tudi na sodelovanje KDD.

Čeprav opustitev vrednostnih papirjev za imetnike pomeni zgolj izhod iz nezavidljivega položaja, pa ta korak zanje ni brezplačen. Stroški, ki jih bodo imeli s prenosom delnic na opustitveni račun, so odvisni od tarifne politike posameznega člana KDD, pravi Titan. V GBD je cena zdaj enaka stroškom prodaje netrženih vrednostnih papirjev in se povečuje s številom vrednostnih papirjev. Za 11 evrov lahko opustimo do 499 delnic, če pa bi, denimo, želeli prenesti več kot 10.000 delnic, bi nas to stalo 48,75 evra.

Page: 29

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 720 cm2

2 / 2

5 preložitvijo delnic ničvrednih podjetij se lastnik izogne plačevanju stroška vodenja računa pri borznoposredniški hiši. FOTO LEON VIDIČ